

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ԲՆԱԴԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ԲՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Լ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

« 2019թ »

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 08

Ձեռնարկողը՝

<<Ռուբիզոն>> ՍՊԸ

Արագածոտնի մարզ, գ. Կաքավաձոր

Գործունեությունը՝

Օթևանի տուֆերի երևակման տարածքում 2019թ. կատարվելիք երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ

Արագածոտնի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-տնօրեն՝

Ռ. Ոսկանյան

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻԶԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

թիվ ԲՓ 08

27 02 2019թ.

Օթևանի տուֆերի երևակման տարածքում 2019թ. կատարվելիք երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ

Ձեռնարկող՝

<<Ռուբիզոն>> ՍՊԸ

Ներկայացված նյութեր՝

Նախնական գնահատման հայտ
Գ կատեգորիա

Գտնվելու վայրը՝

Արագածոտնի մարզ

Համաձայն ներկայացված նախնական գնահատման հայտի նախատեսվում է երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքներ կատարել Արագածոտնի մարզի Թալինի տարածաշրջանի Օթևանի տուֆերի երևակման 6.8հա մակերեսով տարածքում:

Ընկերությունը կողմից Օթևանի տուֆերի երևակման երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքները հանքային դաշտում նախատեսում է իրականացնել հետևյալ մեթոդանաբությամբ.

- տոպոմարկշեյդերական աշխատանքներ 1:1000 մասշտաբի – 6.8հա,
- մեխանիկական սյունակային հորատում 132մմ և 112մմ տրամագծերով – 100զծ.մ.,
- հորատող հաստոցի տեղակայում և տեղահանում – 4,
- փորձնական բացահանքի անցում – 300.0մ³,
- նմուշարում – 17 հանուկային նմուշ, 12 մենաքար, 1 նմուշ պետրոգրաֆիական ուսումնասիրությունների համար, 2 նմուշ քիմիական կազմի ուսումնասիրության համար,
- լաբորատոր ուսումնասիրություններ,
- հետախուզական փորվածքների փաստագրում – 100.0մ հորատհանուկ, 20.0մ փորձնական բացահանք, 80.0մ բնական մերկացումներ,
- հիդրոերկրաբանական և ինժեներաերկրաբանական դիտարկումներ,
- ռադիոմետրական ուսումնասիրություններ:

Օթևանի հրաբխային տուֆերի երևակման տարածքը գտնվում է Օթևան գյուղից մոտ 1.0կմ հյուսիս-արևմուտք՝ 2020-2055մ բացարձակ բարձրությունների վրա, իսկ ք. Աշտարակ մարզկենտրոնից 40.0կմ հեռավորության վրա: Մոտակա բնակավայրերն են Կաքավաձոր, Վերին Բազմաբերդ, Ներքին Բազմաբերդ, Դիան և Մեծաձոր գյուղերը:

Լեռնագրական տեսակետից տեղամասի (երևակման) տարածքը հարում է Հայկական հրաբխային բարձրավանդակի Արագած-Սյունիքի ենթամարզի Արագածի լեռնազանգվածի հարավային լանջերին՝ Շամիրամի սարավանդի հարավ-արևելյան մասերին և բնութագրվում է բլրաալիքավոր ռելիեֆով: Սարավանդի տարածքում առկա են բազմաթիվ սելավաբեր ձորակներ և հեղեղատներ: Ռելիեֆում առավել արտահայտված է 6.0կմ երկարությամբ ձորակը, որը սկիզբ է առնում Թալիշ գյուղի հյուսիսային մասում: Դրանից հարավ սկիզբ է առնում մեկ այլ, ավելի սաղր հեղեղատ, որը ձգվում է մոտ 7.0կմ երկարությամբ և ավարտվում է Հոկտեմբերյանի ջրանցքի մոտ:

Սողանքային երևույթներ բուն Օթևանի տուֆերի երևակման տարածքում չեն արձանագրվել: Մոտակա սողանքային մարմինները գտնվում է երևակման տարածքից ավելի քան 11.0կմ հեռավորության վրա: Այն արևմուտքից սահմանակցում է 50.0մ խորության ձորակի հետ, որը սակավաջուր է, իսկ ամռան ամիսներին՝ գրեթե չոր:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից ուսումնասիրվող տարածքը համարվում է լավ ինֆիլտրացվող գոտի, իսկ մթնոլորտային տեղումները՝ ինֆիլտրացվելով ճեղքավորված, ծակոտկեն տուֆերի հաստվածքով, բեռնաթափվում են երևակման տարածքը արևմուտքից սահմանափակող ձորակում:

Շրջանի տարածքն անտառազուրկ է: Տարածված են շագանակագույն, բարձրադիր գոտում նաև՝ քարքարոտ սակավազոր սևահողերը, ծածկված հացազգի, տարախոտահացազգի, երբեմն մարգագետնատափաստանային բուսականությամբ: Օթևանի տուֆերի երևակման տարածքը, ինչպես նաև հարակից շրջանները ներառված չեն բնության հատուկ պահպանվող տարածքում: Համաձայն հայտի՝ երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների համար հայցվող տարածքում ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում նշված բուսական կամ կենդանական տեսակների աճելա և ապրելավայրեր չեն արձանագրվել:

Երևակման տարածքում հողերի խախտումը կապված է լինելու փորձնական բացահանքի անցման հետ: Հորատման հարթակների կառուցում չի նախատեսվում, դա թույլ է տալիս երևակման տարածքի հարթ մակերևույթը և օգտակար հաստվածքի մերկացվածության աստիճանը: Աշխատանքների կատարման համար օգտագործվելու է գոյություն ունեցող դաշտամիջյան ճանապարհները: Ընդ որում, փորձնական բացահանքի անցման ժամանակ առաջանում է մոտ 100.0մ³ մակաբացման ապար, որից՝ մոտ 30.0մ³ հողաբուսական շերտ (երևակման տարածքում առկա են 0.2-0.3մ հզորությամբ շագանակագույն տափաստանային հողաբուսաշերտ) և մոտ 70.0մ³ փուշտա շերտի ջարդոտված, ճեղքավորված տուֆեր: Փուշտա շերտի ապարները կօգտագործվեն դեպի երևակում տանող դաշտամիջյան ճանապարհի բարեկարգման համար, ինչը միաժամանակ թույլ կտա խուսափել ընդերքօգտագործման թափոնների առաջացումից և դրանց կուտակման/տեղադրման համար հողերի օտարումից: Փորձնական բացահանքի անցման ժամանակ հողաբուսական շերտը կհեռացվի, կկուտակվի բացահանքի եզրագծի մոտ, այնուհետև կօգտագործվի ռեկուլտիվացիայի համար: Ջրային ռեսուրսների աղտոտում տեղի չի ունենա: Հանքերևակման տարածքում գոյություն ունեցող հորիզոնները բացակայում են, ինչը պայմանավորված է տարածքը կազմող ապարների ֆիզիկամեխանիկական հատկություններով: Մոտակա մակերևույթային ջրային հոսքը ձևավորվում է երևակման տարածքը արևմուտքից սահմանափակող ձորակում և կրում է

ժամանակավոր բնույթ: Երևակման տարածքը գտնվում է ձորակի հատակից (հետևաբար, առվակի հունից) մոտ 200.0մ ավելի բարձր հիպսոմետրիկ նիշերում:

Հաշվի են առնված հետախուզվող տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքը և երկրաբանահետախուզական աշխատանքների կատարման լեռնատեխնիկական պայմանները: Հետախուզական աշխատանքները նախատեսվում է իրականացնել մինչև 25.0մ խորությամբ 4 հորատանցքերով, որոնց միջոցով կուսումնասիրվի և կնմուշարկվի տուֆերի հաստվածքը: Ընտրված հետախուզագանցը հետախուզական փորվածքների միջև 125-290մ հեռավորությամբ է, որը թույլ կտա հետախուզված պաշարները գնահատել արդյունաբերական կարգով:

Օգտակար հանածոյի ֆիզիկամեխանիկական հատկությունների ուսումնասիրության նպատակով նախատեսվում է յուրաքանչյուր հորատանցքից վերցնել մինչև 5.0մ երկարությամբ հանուկային նմուշներ: Ընդ որում հորատանցքերը նախատեսվում է նմուշարկել անընդհատ տիրույթներով:

Յուրաքանչյուր հետախուզագծի վրա հորատանցքերի միջոցով օգտակար հաստվածքը կուսումնասիրվի ամբողջ հզորությամբ: Նախատեսվում է տոպոգրաֆիական և երկրաբանական հանույթ, ինչպես նաև փորձնական բացահանքի անցում, նմուշարկում, ֆիզիկամեխանիկական լաբորատոր փորձարկումներ և ուսումնասիրություններ:

Սույն նախագծով նախատեսվում է կատարվել է տեղամասի տարածքի 1:1000 մասշտաբի տոպոգրաֆիական հանույթ մոտ 6.8հա մակերեսով տարածքում: Նախատեսված աշխատանքների իրականացման ընթացքում, անհրաժեշտության դեպքում կկատարվի վերոհիշյալ տոպոգրաֆիական հիմքի ճշգրտում, բոլոր հետախուզական փորվածքների և երկրաբանական սահմանների գործիքային տեղադրմամբ, որի հիմքի վրա կկազմվի տեղամասի երկրաբանական քարտեզը:

Հորատման աշխատանքները կիրականացվեն սյունակային հորատման ուղղաձիգ հորատանցքերի հորատման միջոցով: Հորատումը կկատարվի կարծր համաձուլվածքային թագիկներով, 132մմ և 112մմ տրամագծերով, ՈւԿԲ 200(ԶԻԼ131 Ա) տիպի ինքնագնաց հորատող հաստոցով:

Հետախուզվող տեղամասում օգտակար հանածոյի եզրագծման և ըստ խորության ուսումնասիրման համար նախատեսվում է հորատել 4 հորատանցք մինչև 25.0մ խորությամբ, ընդհանուր 100.0մ ծավալով, որը ենթակա է փոփոխման կախված երկրաբանական աշխատանքների արդյունքից: Հորատահանուկի նվազագույն ելքը՝ 80%:

Մանրամասն երկրաբանական փաստագրման ենթակա են հորատանցքերի հորատահանուկը, բնական մերկացումները և փորձնական հանույթի բացահանքը:

Տուֆերի լեռնային զանգվածից պատքարի ելքի տոկոսը որոշելու համար նախատեսվում է մեկ փորձնական բացահանքի անցում՝ 300.0մ³ ընդհանուր ծավալով, որից 200.0մ³ թարմ չհողմնահարված տուֆեր են: Նշված աշխատանքների ընթացքում կճշտվի հումքի արդյունահանման և տեղափոխման ընթացքում կատարված ծախսերը, որոնք կդրվեն հանքավայրի արդյունաբերական գնահատման հիմքում: Նմուշարկումն իրականացվելու է հորատանցքերի հորատահանուկից, բնական մերկացումներից ու բացահանքից:

Օգտակար հանածոյի ֆիզիկամեխանիկական հատկությունները որոշելու նպատակով նախատեսվում է վերցնել 17 հանուկային նմուշ մինչև 5.0մ երկարությամբ,

12 մենաքար բացահանքից և մերկացումներից, ինչպես նաև 1 նմուշ պետրոգրաֆիական ուսումնասիրությունների ու 2 նմուշ քիմիական կազմը որոշելու համար: Վերցված նմուշները կենթարկվեն փորձարկումների, համապատասխան լիցենզավորում ունեցող ընկերության լաբորատորիայում:

Նախատեսվում է կատարել համապատասխան ուսումնասիրություններ և դիտարկումներ հետախուզվող տեղամասի ինժեներաերկրաբանական և հիդրոերկրաբանական պայմանների պարզաբանման նպատակով:

Հաշվի առնելով տեղամասի հարթ ռելիեֆը և արդեն իսկ գոյություն ունեցող դաշտամիջան ճանապարհները, երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում հորատման հրապարակների և ճանապարհների շինարարություն չի նախատեսվում:

Տարվա չոր եղանակներին փոշեռաջացումը կանխելու կամ նվազեցնելու նպատակով իրականացվելու է աշխատանքային տարածքների ջրցանում: Աշխատանքների ընթացքում արտադրական թափոններ չեն առաջանա, ինչը էականորեն մեղմում է շրջակա միջավայրի վրա ընդերքօգտագործման բացասական ազդեցությունը: Նախատեսվող աշխատանքների արդյունքում՝ երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում հողային զանգվածների բեռնման, բեռնաթափման և տեղափոխման, շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժման ժամանակ կառաջանան անօրգանական փոշու արտանետումներ, իսկ շինարարական տեխնիկայի շարժիչների աշխատանքի դեպքում՝ դիզելային վառելիքի այրման արգասիքների արտանետումներ, որոնք կունենան ժամանակավոր բնույթ և կարտանետվեն հարթակային աղբյուրներից: Ըստ հայտի՝ երևակման տեղամասը զուրկ է անտառային ծածկույթից, որի 60-70% հողաբուսական շերտը բացակայում է: Փորձնական հանույթի ժամանակ նախատեսվում է հանել հողաբուսաշերտը և պահեստավորել, իսկ աշխատանքների ավարտից հետո օգտագործել լանդշաֆտի վերականգնման նպատակով: Վերականգնումը իրականացվելու է ձեռքով, իսկ ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների իրագործման համար պահանջվող գումարը կկազմի 90.000 դրամ գումար:

Ընդհանրացնելով և վերլուծելով ներկայացված նախնական գնահատման հայտը, բնապահպանության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումներից ստացված կարծիքները, 12.02.2019թ. Օթևանի համայնքապետարանի տարածքում իրականացված հանրային քննարկումները, ինչպես նաև փորձաքննության գործընթացում ի հայտ եկած դիտողությունների ու առաջարկությունների հիման վրա իրականացված լրամշակումը կարելի է անել հետևյալ եզրահանգումները.

Երկրաբանական աշխատանքների ժամանակ հնարավոր է հողերի խախտում և աղտոտում՝ փոխադրամիջոցների արտանետումներով, նախնական գնահատման հայտում ներկայացված բնապահպանական միջոցառումների իրականացումը հնարավորություն կտա նվազեցնելու կամ մեղմելու իրականացվող աշխատանքների ազդեցությունը շրջակա միջավայրի վրա, ինչպես նաև վերահսկելու նախատեսվող աշխատանքների գործընթացը: Հաշվի առնելով աշխատանքների ոչ մեծ ծավալները, նախատեսվող գործունեությունը բնապահպանական տեսակետից կունենա ոչ էական ազդեցություն և նախատեսված միջոցառումների արդյունքում տարածքի աղտոտվածությունը՝ շրջակա միջավայրի բոլոր բաղադրիչներով, կգտնվի թույլատրելի նորմերի սահմաններում:

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» օրենքի 20-րդ հոդվածի 7-րդ մասի՝ փորձաքննական եզրակացությունը կորցնում է ուժը, եթե նախատեսվող գործունեության իրականացումը չի սկսվում փորձաքննական եզրակացության տրվելուց հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Մինչ գործունեության իրականացումն անհրաժեշտ է «Օրենսդրությամբ» սահմանված կարգով ստանալ համապատասխան համաձայնություններ և թույլտվություններ:
2. Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է խստագույնս պահպանել նախնական գնահատման հայտում ամրագրված հայցվող տարածքի չափերը, բնապահպանական միջոցառումների ծրագրի պահանջներն (մասնավորապես՝ համայնքը սնուցող ջրային ավազանի վրա հնարավոր վնասակար ազդեցությունների կանխարգելման, նվազեցման կամ բացառման նպատակով և այլն), իսկ դրանց չբավարարման դեպքում ներառել լրացուցից միջոցառումներ՝ պարտադիր կարգով պահպանելով բնապահպանական, կառուցման և շահագործման հետ կապված բոլոր նորմերը:
3. Երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում առաջացած շինադրը (կենցաղային ադր), ինչպես նաև ջրօգտագործումն անհրաժեշտ է իրականացնել «Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով»:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Ռուբիզոն» ՍՊԸ-ի Արագածոտնի մարզի Օթևանի տուֆերի երևակման տարածքում 2019թ. կատարվելիք երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Տնօրենի տեղակալ՝

Ա. Դոնոյան

Գլխ. մասնագետ՝

Կ. Մովսիսյան

